

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Förskolan Hertigen

Läsår 2016-2017

Antagen
Mariestad
2016-10-28

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Ansvar.....	3
2. Enhetens mål	4
3. Främjande och förebyggande arbete.....	7
3.1 Främjande.....	7
3.2 Förebyggande.....	8
4. Förankring av planen.....	8
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	8
4.2 Vårdnadshavares delaktighet.....	9
4.3 Personalens delaktighet.....	9
5. Utvärdering, kartläggning och analys.....	9
5.1 Utvärdering av föregående läsårs plan.....	9
5.2 Kartläggning av föregående läsårs plan	10
5.3 Analys av föregående läsårs plan	11
7.Referenser.....	16
8.1 Bilaga 1 – Definitioner	17
8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet.....	21
8.4 Bilaga 4 – Checklista arbetsgång.....	22

1. Inledning

Som stöd för arbetet med likabehandling och mot diskriminering och kränkningar, ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med den är det systematiska kvalitetsarbetet inom området. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas mål för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn och elever medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Planen ska vara känd hos alla i verksamheten och hos barns och elevers vårdnadshavare.

1.1. Syfte

Förskolan Hertigens plan för att främja trivsel och goda relationer grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling (2006:1083). Enligt dessa lagar ska skolan arbeta för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers rättigheter oavsett:

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

1.2. Ansvar

Förskolechef är ytterst ansvarig för att en ny plan mot diskriminering och kränkande behandling tas fram varje år. En arbetsgrupp med krisgruppsansvariga arbetar fram den nya planen tillsammans med förskolechef utifrån enhetens kartläggning och analys från förgående läsår.

2. Enhetens mål

Utarbetade med underlag från utvärdering, kartläggning och analys (se punkt 5 ”Utvärdering, kartläggning och analys”).

Delmål

Delmål 1:

Föräldrar och barn ska ges möjlighet till att vara delaktiga i planens utformning

Utvärderingsmetod:

Se skrivningen i förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling samt processen i kvalitetsverktyget.

Handlingsplan:

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
Barnen görs delaktiga genom samtal om hur en bra kompis ska vara och om hur de upplever förskolans lokaler	Fortlöpande extra fokus i september	Pedagogerna samtalar med barnen i mindre grupper	Pedagogerna på Rubinen och Diamanten
Vårdnadshavare erbjuds via september månadsbrev att lämna synpunkter på vad som ska tas upp i planen	September-16	Utskick till alla vårdnadshavare	Alla pedagoger
Pedagogerna fortsätter att följa upp arbetet tillsammans med barnen	Fortlöpande under året	Samla de äldre barnen i mindre grupper, pedagogen för dokumentation	Pedagogerna på Rubinen/Diamanten

Delmål 2:

Skapa kunskap om rutiner och begrepp

Utvärderingsmetod:

En stående punkt på Apt- möten för att hela tiden påminna, har de skett några kränkningar? Hur har ni dokumenterat? Processen kan följas i anteckningar från möten samt i kvalitetsverktyget. Förskolechef utvärderar pedagogernas arbete i kvalitetsuppföljningar 3 ggr. under året. I uppföljningarna är fokus på den beskrivna processen mot målen i kvalitetsverktyget. Förskolechef följer även upp arbetet i medarbetarsamtalet i september då varje pedagog får beskriva hur de ska arbeta med målen i planen.

Handlingsplan:

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
När planen är fastställd presenteras den för hela arbetslaget samt övrig personal	31 oktober	Presenteras i storgrupp, därefter diskussioner i mindre grupper	Förskolechef
Målen, handlingsplan och utvärderingsmetod förankras hos alla pedagoger	31 oktober	Diskussion i hela arbetslaget	Förskolechef
Rutinerna i planen går igenom och förtydligas.	31 oktober	Diskussion i hela arbetslaget	Förskolechef
Diskussion i arbetslaget om när man ska anmäla/hur	31 oktober	Diskussion i mindre grupper	Förskolechef

Definiera alla begrepp i planen	Uppstart den 31 oktober därefter en levande diskussion	Diskussion/reflektion i stor och liten grupp	Förskolechef Alla pedagoger
Avstämning/månad	En stående punkt på varje Apt möte	Diskussion om det varit någon händelse under månaden	Förskolechef, alla pedagoger
Pedagogerna beskriver processen i kvalitetsverktyget	Reflektionstid, Avdelningsmöten	Arbetslaget beskriver processen	Alla pedagoger

Delmål 3:

Pedagogerna ska arbeta vidare med att utveckla gården och sitt arbetssätt i utemiljön

Utvärderingsmetod:

Se processen i kvalitetsverktyget samt eventuell processdagbok, anteckningar från olika möten samt utegruppens dokumentation.

Handlingsplan:

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
Definiera, begreppet närvarande pedagog Pedagogerna vill utveckla sitt arbetssätt i att vara en närvarande pedagog, som finns i närheten av barnen, dels för att kunna bromsa innan det sker	Olika möten och i reflektionen	I stora och mindre grupper diskuteras vad/hur/när	Förskolechef Alla pedagoger

någon kränkning men också för att kunna utmana barnen med utgångspunkt i förskolans läroplan.			
Diskutera arbetssätt i utemiljön	I olika möten	I mindre och större grupper	Förskolechef Hela arbetslaget, Utegruppen
Pedagogerna ska se över/diskutera vilket material de ska ha på gården och hur det ska användas för att gården ska kännas trygg, inspirerande och utmanande för både barn och pedagoger.	I olika möten	I mindre och större grupper	Förskolechef Hela arbetslaget, Utegruppen
Utegruppen	Träffas ett antal gånger under hösten	Träffas på grupptimmen tillsammans med förskolechef diskuterar vilket material vi ska ha på gården för att gården ska kännas trygg, inspirerande och utmanande för barn och pedagoger	Förskolechef utegruppsansvariga

Delmål 4:

Att alla avdelningar ska se olikheter som en tillgång och synliggöra detta i verksamheten, för att förebygga trakasserier p.g.a. funktionsnedsättning och etnisk tillhörighet.

Utvärderingsmetod:

Se processen i kvalitetsverktyget samt i dokumentationen och ev. processdagbok.

Handlingsplan:

<i>Vad:</i>	<i>När:</i>	<i>Hur:</i>	<i>Ansvarig:</i>
Pedagogerna diskuterar mångfald/olikheter med varandra	I alla sammanhang	Pedagogerna synliggör olikheter på olika sätt, t.ex. dokumentation	Alla pedagoger
Pedagogerna lyfter att vi är olika och att det är något positivt	I reflektion med barnen	I olika aktiviteter	Alla pedagoger

3. Främjande och förebyggande arbete

3.1 Främjande

Barnens tankar om vad som är främjande på förskolan:

- Man ska lyssna när en kompis säger nej
- Man ska inte vara dum
- Man ska vara omtänksam
- Man ska inte glömma bort kärleken
- Man ska säga snälla saker till varandra
- Om man ser att en kompis är elak mot en annan kompis då kan man säga till kompisens att sluta eller säga till en fröken.

De vuxnas arbetssätt:

- Pedagogerna ska vara goda förebilder, hälsa på varandra, på barn och föräldrar
- Pedagoger ska vara närvarande pedagoger som finns i närheten av barnen, som kan bromsa innan det sker någon kränkning
- Pedagogerna ska ha ett arbetssätt där barnen delas upp i mindre grupper under delar av dagen, barnen behöver då inte konkurrera med varandra och pedagogen/pedagogerna har lättare att följa upp barnens intressen, tankar och utmana dem.
- Pedagogerna ska ges tid till att identifiera, diskutera/reflektera egna normer och attityder som genomsyrar den pedagogiska verksamheten och arbeta aktivt kring begreppet inkludering (se och förstå alla barn), alla barn ska ges möjlighet att delta i verksamheten utifrån sina egna förutsättningar.
- Pedagogerna fördjupar sin kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn blir respekterade som de är.
- Pedagogerna visar aktivt att alla barn är lika värda att lyssna på och får komma till tal.
- Pedagogerna är lyhörda för det enskilda barnets signaler och bekräftar barnets känslor.
- Pedagogerna uppmuntrar barnen att leka utifrån intresse, inte efter vad som är traditionellt pojk- eller flicklek.
- Pedagogerna ser olikheter som en tillgång
- Pedagogerna arbetar med TAKK för att underlätta och ge möjlighet till kommunikation mellan barn-barn, vuxen-barn

- Pedagogerna är genuint intresserade av våra flerspråkiga barns modersmål och sätt att uttrycka sig för att fånga upp deras intressen i kommunikationen med hjälp av TAKK, bilder appar m.m.

3.2 Förebyggande

För att förebygga att de kränkningar som kartlagds under verksamhetsåret 2015-2016, arbetar pedagogerna med följande:

De vuxnas arbetssätt:

- Pedagogerna fortsätter att arbeta med stopptecknet tillsammans med barnen.
- Befäst rätten att säga nej.
- Pedagogerna använder sig av olika material som tar upp t.ex. vänskap, gemenskap, hur man är en bra kompis t.ex. ”Snick Snack”.
- Pedagogerna använder sig av regellekar som främjar hur man är mot varandra
- Pedagogerna samtalar/reflekterar tillsammans med barnen när det skett kränkningar Varför blev det som det blev? Kunde de gjort på ett annat sätt? Pedagogerna använder sig av ritsagor ibland för att förtydliga händelsen.
- Pedagogerna dokumenterar i händelselogg och utvärderar/analyserar dessa för att hitta mönster som vi kan åtgärda för att kunna förebygga framtida kränkningar.
- Vid utformning av miljöer inne och ute har pedagogerna som fokus att de ska vara överskådliga så att inte kränkningar kan ske.
- Pedagogerna ger sig tid till att informera de vikarier som är på förskolan (långtid och korttids) om arbetssätt, förhållningssätt för att skapa trygghet.

4. Förankring av planen

4.1 Barns/elevs delaktighet

De äldre barnen på Diamanten och Rubinen har i mindre grupper diskuterat ”Planen mot diskriminering och kränkande behandling”. Barnen har fått vara en resurs för oss vuxna och bidragit med sina tankar och upplevelser så att vi vuxna inte missar något i arbetet för att ALLA barn ska känna sig trygga, må bra på förskolan och inte utsättas för diskriminering och kränkande behandling..

4.2 Vårdnadshavares delaktighet

Vårdnadshavare har gjorts delaktiga i framtagandet av planen genom att de bjöds in i september månads månadsbrev i att lämna synpunkter på vad de tyckte att pedagogerna skulle ha med i planen.

De resultat som framkommit i inskolningssamtal, föräldraenkäten och utvecklingssamtal under våren rörande område Normer och värden har tagits omhand av pedagogerna och analyserats. Resultatet har varit en del i underlaget till den nya planen. När planen är antagen sätts den upp i tamburerna på förskolan samt läggs ut på hemsidan.

4.3 Personalens delaktighet

Alla personal på förskolan, pedagoger, kök och städ har varit delaktiga i framtagning av underlag för den nya planen. Pedagogerna påbörjade sin analys på majdagen och fortsatte sitt arbete den 22 augusti på APT. Kök och städ var inbjudna till APT den 22 augusti.

5. Utvärdering, kartläggning och analys

Underlag för enhetens fortsatta arbete som utmynnat i enhetens mål (se punkt 2 ”Enhetens mål”).

5.1 Utvärdering av föregående läsårs plan

Delmål: All personal och föräldrar/vårdnadshavare på förskolan har möjlighet att vara delaktiga i planens utformning.

Resultat: Ej uppnått

Delmål: All personal, föräldrar/vårdnadshavare och barn på förskolan ska känna till plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Resultat: Uppnått

Delmål: All personal på förskolan ska vara förtrodda med LISA (kommunens datasystem för anmälan)

Resultat: Uppnått men ej relevant för planen

Delmål: All personal på förskolan ska dokumentera händelser i en loggbok för att upptäcka mönster och bli säkrare i att avgöra vad som ska anmälas i LISA

Resultat: Delvis uppnått

5.2 Kartläggning av föregående läsårs plan

Individnivå: I den dagliga verksamheten för pedagogerna samtal med barnen i olika sammanhang. Pedagogerna har fångat ögonblicket när det hänt något. Pedagogerna har arbetat med ritsagor för att förtydliga och samtala om olika händelser. De har samtalar med alla barns vårdnadshavare dagligen om vad som barnen varit med om under dagen. Under våren har pedagogerna haft planerade utvecklingssamtal då pedagogen och vårdnadshavare haft möjlighet att ta upp olika frågeställningar. Om vårdnadshavare upplevt en oro har pedagogerna och förskolechef erbjudit ytterliga samtal.

Gruppenivå: Pedagogerna har fört samtal med barngruppen om hur barnen tycker att en bra kompis ska vara. Barnen fick säga snälla saker om varandra. Pedagogerna har fört diskussioner dagligen och reflekterar tillsammans om vad som sker i barngruppen för att få en bild av hur gruppen och det sociala samspelet fungerar och för att se vad de kan arbeta vidare med.

När pedagogerna sett att miljöerna inte har fungerat på ett bra sätt har de tillsammans organiserat om dem med utgångspunkt i att det inte ska ske några kränkningar. Pedagogerna har även ändrat sitt arbetssätt under läsåret för att få en lugnare miljö för barngruppen. Pedagogerna har delat upp barnen i mindre grupper delar av dagen, en avdelning har haft resursförstärkning under våren.

Kränkningar som vi upptäckt på individnivå och gruppnivå är:

- Fysiska, bitning, knuffar,
- Hot med sax
- Dra i håret
- Stenkastning
- Hållt vatten över en kompis
- verbala i form av hot, svordomar,
- Barn luras in i leken för att sedan bli till åtlöje

Verksamhetsnivå: På Hertigens APT har pedagogerna diskuterat och reflekterat över hur de tillsammans ska organisera verksamheten för att den ska vara trygg för alla.

Pedagogerna kan se i kartläggningen av förra årets plan att all personal samt alla föräldrar/vårdnadshavare på förskolan inte getts möjlighet till att vara delaktiga i planens utformning.

Under hösten fick föräldrar/vårdnadshavare information om planen och att den ligger på förskolans hemsida

Pedagogerna har anmält tillbud och de kränkningar som skett under året i datasystemet LISA. Några av avdelningarna har även börjat att använda sig av händelselogg för att föra dokumentation över de kränkningar som skett. Pedagogerna har inte anmält någon kränkning till förskolechef.

5.3 Analys av föregående läsårs plan

Inledningsvis så ser vi att det underlag som lämnats in från förra läsåret är alldeles för tunt för att vi ska kunna göra en djupare analys av arbetet. Flera av pedagogerna som arbetade under förra läsåret har slutat och nu är vi en ny personalgrupp.

Det syns i analysen att pedagogerna känner sig osäkra i rutinerna för hur de ska dokumentera kränkningar. Det finns en osäkerhet om vad som är en kränkning på förskolan och när den ska anmälas. De kränkningar som pedagogerna har anmält under året har de skrivit in i datasystemet LISA där elevskada och tillbud ska rapporteras. Här är ett utvecklingsområde pedagogerna behöver diskutera i arbetslaget. Vad är en kränkning? När ska den anmälas och Hur ska den anmälas? Pedagogerna behöver även diskutera skillnaden mellan en kränkning och ett tillbud/elevskada. På några av avdelningarna har pedagogerna kommit i gång med att föra händelselogg under läsåret över de kränkningar som skett för att de ska kunna se mönster. Det här arbetet kan utvecklas så att det blir en rutin.

På förskolan går det barn med olika funktionsnedsättningar samt barn med olika etnisk bakgrund, detta har pedagogerna sett gett upphov till kränkningar av olika slag. De har bland annat sett barn som lurats in i en lek där de sedan blev till åtlöje, ex. utifrån rörelseförmåga, språkförståelse och etnisk bakgrund.

I analysen har det även framkommit att all personal samt alla föräldrar/vårdnadshavare på förskolan inte getts möjlighet till att vara delaktiga i planens utformning. Det beror på att förskolan inte haft några rutiner/arbetsätt för att ge föräldrarna möjlighet till delaktighet. Däremot har planen presenterats på föräldramöte i oktober och förskolechef har även informerat om att planen finns att läsa på hemsidan.

Barnen har genom våra diskussioner indirekt gjorts delaktiga i planen. Pedagogerna har samtalat i grupp och enskilt om hur man är mot varandra och hur viktigt det är att visa respekt för varandra. Pedagogerna såg att arbetet med att lyfta hur en bra kompis ska vara gjorde att barnen kände sig stolta och glada av att höra positiva saker om sig själva av sina kamrater.

Pedagogerna ser i analysen att arbetet kan utvecklas så att barnen får vara delaktiga i framtagandet av den nya planen mot diskriminering och kränkande behandling. De äldre barnen kan vara en resurs för oss vuxna, de kan bidra med sin tankar upplevelser så att vi inte missar något i arbetet för att ALLA barn ska känna sig trygga, må bra på förskolan och inte utsättas för diskriminering och kränkning.

Förskolan har bytt lokaler under läsåret, pedagogerna har varit tvungna att fundera över utomhusmiljön vilket arbetsätt ska de ha för att skapa trygghet t.ex. närvarande pedagoger, dela upp oss vuxna på gården, ha olika planerade aktiviteter ute. I utvecklingssamtalen fick

pedagogerna positiv respons från föräldrar som upplevde att utemiljön blivit tryggare. I analysen ser vi att se en nackdel med den lilla gården då den inbjuder till att pedagogerna klumpar ihop sig de ser inte samma behov av att sprida ut sig.

Ett utvecklingsområde som vi ser är att diskutera hur pedagogerna ser på sin roll som pedagog ute, Är jag en närvarande pedagog, hur kan jag utmana barnen utifrån våra mål?

Arbetet med utemiljön ser pedagogerna som ett utvecklingsområde, det blir ett uppdrag för utegruppen. Pedagogerna behöver se över vilket material de har och hur det används för att gården ska inspirera och utmana både barn och pedagoger i att känna trygghet och vilja vara på gården.

I de samtal som Rubinen och Diamanten har haft med barnen i höst har barnen inte uttryckt att de upplever några otrygga platser på förskolan.

6. Åtgärder i akuta situationer

Rutiner för all personal i förskolan.

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All person i förskolan har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Ingen ska kunna säga att ansvaret är någon annans

6.1 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks eller diskrimineras av annat barn.

- Den som upptäcker eller får information om misstänkt kränkning och/eller diskriminering ansvarar för att åtgärder vidtas.
- Förskolechef informeras om det inträffade.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”, Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare informeras, detta gäller både den som har kränkt och den som kränks.
- Anmälaren ansvarar för dokumentation, (vidtagna åtgärder och datum för uppföljning)
- Förskolechef gör en utredning och skickar blanketten(Anmälan till nämnd) till nämnd och chef för förskola och pedagogisk omsorg. Blanketten finns på navet.
- När utredningen har avslutats ska förskolechef göra regelbundna återkopplingar, utvärderingar och uppföljningar av händelsen med berörda barn samt vårdnadshavare.

6.2 Rutiner för när personal kränker eller trakasserar barn.

- All personal har anmälningsskyldighet till förskolechef, vilket ska ske skyndsamt.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”. Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Förskolechef agerar samtalsledare under utredningssamtalet.
- Förskolechef kontaktar berört barns vårdnadshavare.
- Tidsbestämd uppföljning(förskolechef)
- Ev. polisanmälan av förskolechef.

- Alla insatser ska dokumenteras av förskolechef.
- Förskolechef skickar ”Anmälan till nämnd”

6.3 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

- Har barnet blivit kränkt av ett annat barn?
Meddela förskolan.
- Har barnet blivit kränkt av personal?
Meddela förskolechef.
- Har barnet blivit kränkt av förskolechef?
Meddela chef för förskola och pedagogisk omsorg, Anna-Karin Yséus, 0501-75 52 11.

Avgränsningar

Om barn/elev/studerande kränker vuxen (ej elev/studerande/personal) omfattas den kränkningen inte av rutin vid diskriminering och/eller kränkande behandling. Blanketten ”Anmälan till förskolechef/rektor vid diskriminering och kränkande behandling” används dock även i detta fall.

Gäller kränkningen personal omfattas ärendet av arbetsmiljölagen.

Utredning/rapportering

Förskolechef/rektor startar utredning och vidtar åtgärder. Förskolechef/rektor är enligt delegation (C25) från utbildningsnämnden skyldig att skyndsamt utreda anmälan samt återrapportera det till avdelningschef och nämnd med hjälp av framtagna blanketter för anmälan, utredning och åtgärder av diskriminering och kränkande behandling. Ärenden som är anmälda till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudsmannen (BEO) rapporteras till nämnd av förskolechef/rektor. Ärenden som inte är anmälda till Skolinspektionen eller BEO rapporteras till nämnd av avdelningschef. När samtliga ovanstående steg i ett ärende har utförts och förskolechef/rektor anser att insatta åtgärder fungerar och diskrimineringen/kränkningen upphört avslutas ärendet

Uppföljning

När utredning har avslutats ska förskolechef/rektor göra regelbundna uppföljningar med berörda barn/elever samt vårdnadshavare. Uppföljningen ska dokumenteras på blankett ”Åtgärder vid diskriminering och kränkande behandling” samt diarieföras. Sektor utbildning sammanställer inkomna anmälningar av diskriminering och kränkande behandling. En analys görs för att bland annat se om ärendena är behandlade, se vilka typer av anmälningar som har kommit in, vilka barn/elever/enheter som är berörda, frekvenser/antal m.m. Sammanställning redovisas till nämnd vid två tillfällen per år

Diarieföring

Diarieför anmälan före inlämnande till nämnd. Ange diarienummer på underlaget. Använd samma diarienummer om det gäller kränkning mot samma barn/elev, detta för att se om något barn/elev blir utsatt för upprepade kränkningar.

7.Referenser

- Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling – allmänna råd (Skolverket)
- Lika rättigheter i förskolan – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)
- Lika rättigheter i skolan – handledning (Diskrimineringsombudsmannen)
- Skollagen (2010:800)
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Socialtjänstlagen
- FN:s barnkonvention

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Definitioner

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck

eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Främjande arbete

Handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för lika behandling i verksamheten. Arbetet utgår från förskolans uppdrag att arbeta för de demokratiska värderingar och för respekt för de mänskliga rättigheterna. Arbetet genomförs oavsett om det finns något aktuellt problem eller inte och riktar sig till alla barn.

Förebyggande arbete

Syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som finns i vår verksamhet. Arbetet utgår från konkreta problem som har upptäckts vid kartläggningen av situationen på förskolan.

Åtgärdande arbete

Handlar om att agera, om ett barn kan ha utsatts för trakasserier eller kränkande behandling. Det ska finnas rutiner för akuta åtgärder, som är väl kända i verksamheten. All personal, alla barn och deras vårdnadshavare ska veta vad de ska göra vid t.ex. en kränkning.

8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

Förbud mot kränkande behandling

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsyn över att lagen följs. Lagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa skola.

8.4 Bilaga 4 – Checklista arbetsgång

1. Börja med punkt 5, ”Utvärdering, kartläggning och analys”
  - Viktigt att de olika verksamhetsdelarna syns i utvärdering, kartläggning, analys, till exempel skola *och* fritidshem

2. Fortsätt med punkt 2 ”Enhetens mål”
  - Utifrån utvärdering, kartläggning och analys sätt målen upp.
  - Målen ska uppfylla SMART-kriterierna
    - S=Specifikt
    - M=Mätbart
    - A=Accepterat
    - R=Realistiskt
    - T=Tidsatt
  - Glöm inte att ha med minst ett mål från diskrimineringsgrunden
  - Viktigt att de olika verksamhetsdelarna syns, till exempel skola *och* fritidshem
  - Hur målen ska nås ska beskrivas och detta kan ske på olika sätt. Till exempel kan man flytta över målen till kvalitetsverktyget, man kan även beskriva direkt under varje mål hur man ska jobba vidare med målet (handlingsplanen bör innehålla: Vad? Hur? Vem? När?)

3. Beskriv enhetens främjande och förebyggande (punkt 3) arbete för att nå enhetens mål
  - Tänk på att vara så konkret som möjligt
  - Skriv gärna i punktform

4. Beskriv hur olika intressenter har gjorts delaktiga i framtagandet av den nya planen. Viktigt är att alla yrkeskategorier är delaktiga.